

Din Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

- **Din:** Doğauştü bir varlık ya da güce inanmak ve ona tapmak üzerine kuruludur. İnsan davranışlarını düzenleyen inanç, ibadet ve ahlaki kurallar bütünüdür.
- İnsanlık tarihi boyunca din, bireylerin hayatında önemli bir yer tutmuş ve toplumların şekillenmesinde etkili olmuştur. Farklı coğrafyalarda ve kültürlerde çeşitli şekillerde yorumlanmış olsa da dinin amacı, insanlara yaşam rehberi sunmaktır.
- **Din Felsefesi Nedir?** Din olgusunu felsefi bir bakış ağısıyla ele alan felsefe dalıdır. Din felsefesi; herhangi bir dinî çerçeveye bağlı kalmadan dinin ne olduğunu, farklı dinleri ve bunların temel kavramları ile argümanlarını inceler. Amacı, dinî inanç ve deneyimleri akılcı, eleştirel ve objektif bir bakış ağısıyla analiz etmektir.
- **Teoloji (İlahiyat) Nedir?** Belirli bir dinin kendi içsel mantığı ve inanç sistemleri çerçevesinde dinî konuları ele alır. Bu nedenle her dinin kendine özgü teolojisi bulunur. Teolojinin temel amacı, ait olduğu dinin inançlarını gerekçelendirmek ve bu inançların doğruluğunu meşrulaştırmaktır.

Din Felsefesi ve Teoloji Karşılaştırması

- **Din Felsefesi:**
 - Herhangi bir dine bağlı olmak zorunda değildir.
 - İnancı sorgulayıcı ve eleştirel bir bakış ağısıyla ele alır.
 - Dinî iddiaları akıl ve mantık çerçevesinde değerlendirir.
 - Tanrı'nın varlığı, kötülük problemi gibi konuları tarafsız olarak tartışır.
 - İnançların toplumsal yapılar üzerindeki etkilerini de araştırır.
- **Teoloji:**
 - Belirli bir dinin bakış ağısından hareket eder.
 - İnancı temellendirmeye ve savunmaya çalışır.
 - Amacı ait olduğu dinin inançlarını gerekçelendirmek ve doğruluğunu meşrulaştırmaktır.
 - Dinî öğretileri belirli bir inanç sistemi içinde yorumlar.
 - Tanrı'nın varlığını ve kutsal metinlerin doğruluğunu ön kabul olarak alır.

Din Felsefesinin Temel Kavramları

- **Tanrı:** Evrenin yaratıcısı ve mutlak güç olarak kabul edilen ilahi varlıktır.
- **İbadet:** Bireyin Tanrı'ya veya kutsal kabul edilen varlıklara yönelik saygı, bağlılık ve ritüel içerikli dinî eylemleridir.
- **İman:** Bireyin Tanrı'ya ve dinî öğretilere olan içsel kabul ve teslimiyetidir.
- **İnanç:** Bir düşünce, iddia veya öğretinin doğruluğundan emin olma hâlidir.
- **Vahiy:** Tanrı'nın insanlara doğrudan veya dolaylı olarak bildirdiği ilahi mesajdır.

Din Felsefesinin Temel Problemleri

- Din felsefesinin temel problemleri arasında Tanrı'nın varlığına yönelik görüşler ve kanıtlamalar, evrenin sonluluğu ve sonsuzluğu tartışmaları, ruhun ölümsüzlüğü gibi konular yer alır.

Tanrı'nın Varlığına İlişkin Görüşler

- **Teizm:** Tanrı'nın var olduğu, evreni yarattığı ve ona müdahale ettiği görüşüdür.
- **Deizm:** Tanrı'nın evreni yarattığı ancak ona müdahale etmediği düşüncesidir.
- **Panteizm:** Tanrı'nın, evrenin kendisi olduğu inancıdır.
- **Panenteizm:** Tanrı'nın, evrenin içinde de bulunduğu ancak evrenden farklı olarak Tanrı'nın evreni kapsayan bir varlık olduğu inancıdır.
- **Ateizm:** Tanrı'nın varlığını reddeden görüştür, evrendeki tüm olaylar doğal nedenlere dayanır der.

Tanrı'nın Varlığına Yönelik Kanıtlamalar (sf:177)

- **Teleolojik Argüman:** Evrenin düzenli ve amaçlı yapısının, bir yaratıcının varlığını gösterdiği görüşüdür.
- **Kozmolojik Argüman:** Evrendeki nedenler zincirinin başlangıç noktasının Tanrı olduğu fikrine dayanır.
- **Ontolojik Argüman:** Tanrı, mükemmel olduğuna göre Tanrı'nın var olmaması mümkün değildir yaklaşımını benimser.
- **Kötülük Argümanı:** Kötülüklerin varlığının, Tanrı'nın varlığı ve nitelikleri (özellikle mutlak iyiliği, gücü ve bilgeliği) ile çeliştiğini savunan görüştür.

(Tanrı, mutlak iyiliğe sahip ve her şeye kadirse evrendeki kötülükleri engellemesi beklenir. Kötülükleri yok etme gücüne sahip değilse o zaman güçsüzdür ve mükemmel olamaz. Kötülükleri yok etme gücüne sahipse ama bunu yapmıyorsa o zaman Tanrı'nın doğası kötü olmalıdır. Her iki durumda da evrendeki kötülüklerin varlığı, Tanrı'nın varlığı veya mükemmelliği ile çeliştiği için Tanrı'nın varlığı düşünülemez.)

Evrenin Sonluluğu ve Sonsuzluğu Problemi

- *Evrenin başlangıcı ve sonu, bilim, teoloji ve felsefenin kesişim noktasında yer alan merkezi bir tartışma konusudur.*
- *Modern astronomi ve fizik, evrenin başlangıcı ve sonu hakkında sunduğu bilimsel verilerle bu tartışmalara yeni boyutlar katmıştır.*
- *Büyük Patlama Teorisi, kozmolojik modeller ve zaman kavramı üzerindeki keşifler, felsefi ve teolojik düşünceleri yeniden şekillendirmiştir*

Felsefe tarihinde bu problem iki farklı bakış açısı ile ele alınmıştır:

- *Sonlu Evren Görüşü: Evren, Tanrı tarafından belli bir zamanda yaratılmıştır ve bir süre sonra da yok olacaktır.*
- *Sonsuz Evren Görüşü: Evren, ezelden beri vardır ve sonsuza kadar var olacaktır.*

Sonlu Evren Görüşü

- *El Kindi: Evrendeki her şey, bir değişim içindedir. Değişim bir zaman dilimi içinde gerçekleştiği için zamanın varlığını kanıtlar, evren de tanrı tarafından belli bir zamanda yaratılmıştır. Bu da evrenin başlangıcı ve sonu olduğunu gösterir.*
- *Gazali: Ezeli ve ebedi olan yalnızca Tanrı'dır. Evren Tanrı'nın bilgisi ve iradesi dahilinde belli bir zamanda yaratılmıştır ve onun iradesiyle de son bulacaktır.*
- *Thomas Aquinas: Evren, Tanrı tarafından yaratıldığı için bir başlangıcı vardır.*

Sonsuz Evren Görüşü

- *Aristoteles: Her şey madde ve formdan meydana gelmiştir ve madde zamanla değişip yok olsa da form değişmez ve kalıcıdır, bu da evrenin sonsuz olduğunu gösterir.*
- *İbni Rüşd: Evren, Tanrı tarafından her an yeniden yaratıldığı için Tanrı gibi sonsuzdur.*
- *Baruch Spinoza: Evren ve Tanrı özdeştir, Tanrı'nın mutlak doğasından çıkan her şeyin de sonsuz olması gerekir.*

Ruhun Ölümsüzlüğü Problemi

- Ruhun ölümsüzlüğü problemi, ruhun bedenden bağımsız olarak varlığını sürdürüp sürdüremeyeceği ve ölümden sonra yaşamın mümkün olup olmadığını sorgular. Ruhun doğası, bedenden bağımsız olup olmadığı, ölüm sonrası bilincin devam edip etmediği gibi felsefi tartışmaları da içerir.

Filozofların Görüşleri:

Platon: Ruh, bedenden bağımsız ve ölümsüzdür, bedene girmeden önce idealar dünyasında bulunmaktadır; beden öldüğünde ruh, idealar dünyasına geri döner.

Epiküros: Ruh, atomlardan oluşan maddi bir yapıdır ve bedenle birlikte yok olur.

Farabi: Ruh, bedenle birlikte meydana gelir ama varlığını devam ettirebilmek için bedene ihtiyaç duymaz. Ölümsüzlüğü ancak Tanrı'dan gelen faal akılla olan ilişkisi sayesinde mümkün olabilir, beden öldükten sonra evrensel akılla birleşerek varlığını sürdürür. Ancak bu ölümsüzlük, yalnızca bilgi ve erdem yoluyla ruhunu geliştirenler için geçerlidir.

İbn Sina: Ruh; bedenden bağımsız, metafiziksel bir gerçekliktir ve ölümden sonra da varlığını sürdürür.

John Locke: Ahlakın ve dinin yasalarının korunması için iyi ve kötü davranışların bir karşılığı olmalıdır. Bu ise ancak ruhun ölümsüzlüğü ve ahiret hayatıyla mümkündür.

Paul Tillich: Ölümsüz olan yalnızca Tanrı'dır, insan ise yok olma korkusuyla ruhun ölümsüzlüğüne inanma ihtiyacı duyar.